

Pabo-ALO's: wat zijn de ervaringen tot nu toe?

Steeds meer hogescholen bieden een gecombineerde Pabo-ALO-opleiding aan. De vorm verschilt. Het doel is hetzelfde: het opleiden van dubbelbevoegde leerkrachten die breed inzetbaar zijn. Hoe goed zijn deze nieuwe opleidingen? Vorige keer in *Lichamelijke Opvoeding Magazine* ging het over het ontstaan van de Pabo-ALO's. Nu over de praktijk: wat zijn de ervaringen tot nu toe?

TEKST PAUL WELLING

Ineens zijn ze er. De HAN in Nijmegen is de eerste in 2018. In 2020 volgen Fontys Eindhoven, Hanzehogeschool Groningen en Windesheim Zwolle. Dat in verschillende steden op hetzelfde moment nieuwe Pabo-ALO's verschijnen, heeft vanzelfsprekend met de maatschappelijke opdracht van de hogescholen te maken. Maar tegelijkertijd er ligt ook een duidelijke behoefte aan ten grondslag. Veel ALO-studenten willen na hun diploma een Pabo-bevoegdheid halen en omgekeerd. Omdat een deeltijdstudie naast een baan belastend is, is een gecombineerde Pabo-ALO voor hen een aantrekkelijke optie. Daarnaast hebben basisscholen grote behoefte aan breed inzetbare, dubbelbevoegde leerkrachten voor zaal en lokaal. Een ander voordeel is dat de aanwezigheid van meer vakleerkrachten ervoor zorgt dat bewegingsonderwijs weer meer kwalitatieve voet aan de grond in het basisonderwijs krijgt. Redenen genoeg dus om de nieuwe Pabo-ALO's een kans te geven. Maar hoe voer je het uit? Dit pakt elke hogeschool vooralsnog op zijn eigen wijze aan.

Verskillende vormen

Alle hogescholen hebben een traject ontwikkeld dat vier en een half of vijf jaar duurt. De HAN kiest voor een constructie met nog steeds twee afzonderlijke opleidingen, die door organisatorische aanpassingen en vrijstellingen toch naast elkaar kunnen worden gevolgd. Fontys heeft het Pabo-ALO-programma van onderaf opnieuw opgebouwd, waarbij universele competenties van het leraarschap uit beide opleidingen op basis van leeruitkomsten zijn gecombineerd. Hanzehogeschool Groningen heeft een tussenvorm gekozen, zegt programamanager ALO-Pabo Suzanna Bakker: 'Wij gebruiken de bestaande programma's, maar hebben overlappende pedagogische en didactische onderdelen samengesmolten. Hierbij werd al snel duidelijk dat je er met knippen

en plakken niet bent. We hebben de gemeenschappelijke modules echt ALO-Pabo-specifiek gemaakt. Ook hebben wij ervoor gekozen om de twee bevoegdheden vanaf het begin bij elkaar te houden om onze studenten zo breed mogelijk op te leiden. Deze brede benadering past bij de onderwijsvisie van Hanzehogeschool. Dus Pabo en ALO komen beide elk jaar gelijkmatig aan bod. Alleen aan het eind van het traject zoomen we twee semesters in op de afzonderlijke bevoegdheden.'

Tegen de trend

Windesheim Zwolle pakt het weer op een heel andere manier aan, vertelt Chris Hazelebach, lid van de projectgroep ALO-Pabo: 'Wij doen het niet naast, maar ná elkaar. Eerst drieënhalft jaar Calo (ALO), daarna anderhalf jaar Pabo. Als onze Calo-studenten hiervoor kiezen volgen zij in het tweede semester van het vierde jaar een specifieke pre-Pabo-minor, met aansluitend een verkorte Pabo-opleiding van één jaar.' Windesheim kiest hiermee nadrukkelijk eerst voor het gehele ALO-programma om te specialiseren en pas daarna voor verbreding. Hazelebach: 'De huidige trend is andersom, inderdaad. Eerst studenten twee jaar lang breed opleiden en pas daarna specialiseren voor het jonge of oudere kind of een vakinhoudelijke lerarenopleiding. Wij doen dit niet. Wij hebben de overtuiging dat een student eerst houdt van sport en daarvoor wil gaan. Vanuit dat vak zetten wij de verbreding in en in de praktijk werkt dat goed. Studenten pakken het lesgeven goed op en kunnen zich dan focussen op de didactiek van de vakdomeinen.'

Vol vertrouwen

Doordat alle hogescholen hun eigen vorm geven aan het nieuwe Pabo-ALO-traject lijkt het erop dat nog niemand weet wat het beste werkt. Hazelebach is er heel uitgesproken over: 'Wij zijn nog niet zeker dat je in vijf jaar een dubbele bevoegdheid kunt halen. Simpelweg omdat we het nog niet weten. Wel zijn we vol vertrouwen dat het kan en dat het een goede oplossing is waar studenten en scholen echt op zitten te wachten. Maar hoe precies? Dit zijn we nu in de praktijk aan het onderzoeken.' De eerste groep die in Zwolle sinds februari de pre-Pabo-minor doet betreft 20 studenten. Voor de minor en daarna het vijfde jaar worden de bestaande modules van de reguliere Pabo-deeltijdopleiding gebruikt. Maar Hazelebach merkt nu al dat dit niet ideaal is: 'Uit het bestaande Pabo-deeltijdprogramma hebben we alle vakken verwijderd die de studenten al tijdens hun drieënhalft jaar Calo hebben gehad, zoals pedagogiek, psychologie, algemene didactiek en onderzoeksvaardigheden.

De vakinhoudelijke modules blijven over. Maar deze modules gaan uit van een start in jaar 1, terwijl onze studenten al een hele Calo-opleiding hebben afgerond. De stof past dus niet bij hun beginsituatie. Wij weten nu al: De modules kunnen nog meer op maat gemaakt worden.'

Pioniers

Ook Hanzehogeschool Groningen is volgens Suzanna Bakker volop aan het leren. Het eerste jaar ALO-Pabo is met maar liefst 90 studenten in drie klassen overvol. 'Dit komt bovenop de aanmeldingen voor onze reguliere ALO- en Pabo-opleidingen, die zelf ook al groeien. Misschien heeft corona de urgentie en waarde van het onderwijs benadrukt', aldus Bakker. 'Feit is dat de nieuwe ALO-Pabo een duidelijke behoefte lijkt in te vullen.' Extra wrang is dat de stages van de eerstejaarsstudenten voor een groot deel door de pandemie in het water vielen. 'Ze waren natuurlijk teleurgesteld. Maar we hebben samen met de studenten een goed vervangend programma opgesteld. Deze studenten zijn heel actiever en blijven positief. Ze weten dat ze pioniers zijn.'

Motiverend en superleuk

Terwijl de hogescholen achter de schermen bezig zijn met de ontwikkeling van hun Pabo-ALO's zit Floris Brinkman midden in de praktijk. De 20-jarige Apeldoornse student is tweedejaars aan de Pabo-ALO van de HAN Nijmegen. Hij houdt van sport, is meerkamper en vindt het leuk om kinderen iets te leren: 'Ik wilde na mijn vwo eigenlijk voor de ALO kiezen of bewegingswetenschappen aan de universiteit. Maar tijdens open dagen hoorde ik van de nieuwe Pabo-ALO op de HAN. De dubbele bevoegdheid sprak me enorm aan. Ze zeiden vooraf dat het een pittige opleiding zou zijn, en dat klopt. Maar omdat ik dit heel graag wil is het goed te doen.' Wat Floris vooral aanspreekt zijn de stages: 'Al vanaf het begin in het eerste jaar ga je twee dagen in de week stage lopen: Pabo en ALO. Je ontwikkelt je hierdoor razendsnel. Je bent lekker bezig met sport en je krijgt snel veel mee over pedagogiek en didactiek. Alles is gericht op die dubbele bevoegdheid en jouw

uiteindelijke rol als breed inzetbare leerkracht. Dit maakt de opleiding ontzettend motiverend en superleuk.'

Verrijking

Volgens de hogescholen heeft de dubbele Pabo-ALO-bevoegdheid extra meerwaarde omdat de leerkracht de kinderen in de zaal én het lokaal ziet. Komt die belofte uit, volgens Floris? 'Absoluut. Je krijgt veel meer facetten van het kind te zien. Kinderen die in de klas de braafste leerlingen zijn, kunnen in de gymzaal megafanatiek zijn. Ik had ook een leerling die in de klas alleen met zichzelf bezig was, maar zich in de gymzaal vanuit zijn sport ineens heel helpend en zorgzaam opstelde. Het is echt een verrijking om die twee kanten te zien. Ik merk nu al tijdens evaluatiegesprekken met mijn Pabo-mentor dat ik regelmatig situaties uit de gymzaal bespreek. Dan zegt zij: tof dat jij die dingen meekrijgt. Een andere meerwaarde is dat je als Pabo-ALO-leerkracht haast automatisch bezig bent om meer beweging in het onderwijs te krijgen. Je denkt er voortdurend creatief over na. Daarnaast geloof ik dat de combinatie van sport en lesgeven een goede aansporing is voor mannen om in het basisonderwijs te gaan werken.'

Gezond opgroeien

Floris hoopt dat scholen de meerwaarde van de dubbele bevoegdheid zien. Bij Windesheim en Hanzehogeschool twijfelen ze er niet aan. Hazelebach: 'De stage-groepsleerkrachten zijn in ieder geval zeer positief over de pedagogische kwaliteiten van de studenten en zien dat de vakinhoud snel eigen gemaakt wordt. We hebben onszelf drie jaar gegeven om te onderzoeken en experimenteren. Dan moet 'het alo-pabo traject' staan als een huis. Het is een geweldige kans voor leraren LO die in het basisonderwijs willen gaan werken. Je hoeft niet langer een zwerver tussen de gymzalen te zijn. Nu kan je op één basisschool vak- én groepsleerkracht zijn, zodat je een stabiel bestaan krijgt en een band met de school en de kinderen kunt opbouwen.' Bakker: 'De meerwaarde kan niemand ontgaan. De voordelen zijn legio. Natuurlijk zijn de opleidingen nog niet perfect en zoeken we als hogescholen nog naar de beste vorm. Maar de leeruitkomsten zijn geborgd, bij ons en alle collega's. En de grondhouding van onze studenten is goed, anders zouden zij deze opleidingen niet aankunnen. Maar misschien het belangrijkste is dat de nieuwe Pabo-ALO's een teken zijn van deze tijd. De huidige generatie studenten wil iets doen dat waardevol is. Doordat zij de talenten van kinderen in de zaal en in de klas zien, kunnen zij als leerkracht beter bijdragen aan het fysiek en mentaal gezond opgroeien van kinderen. Daar gaan onze studenten vol voor. En dit is heel mooi om te zien.'

Paul Welling is tekstschrijver en deed dit in opdracht van ALO Nederland

Foto

Fontys

Contact

pieter.cornelissen@fontys.nl

Kernwoorden

combi-opleiding, dubbele bevoegdheid

